

Zpráva o šetření

ve věci pana J. R.

Pan J. R., bytem XXXXX – (dále „stěžovatel“), nesouhlasí s postupem Úřadu městské části Praha 4 (dále „ÚMČ Praha 4“) a Magistrátu hlavního města Prahy (dále „magistrát“) ve společném řízení, vedeném pod spisovou značkou SZ P4/010399/14, vůči němu a panu A. H. (dále „spoluobviněný“).

A - Předmět šetření

V šetření jsem se zaměřil na posouzení průběhu a výsledku řízení, včetně vypořádání se s námitkou stěžovatele směřující k zaujatosti svědkyně L. V..

B - Skutková zjištění

Ze spisového materiálu předloženého ÚMČ Praha 4¹ vyplývá, že ÚMČ Praha 4 obdržel dne 31. 1. 2014 oznámení přestupku od Policie České republiky, Obvodního ředitelství policie Praha 4, Místního oddělení Spořilov,² v přestupkových věcech stěžovatele a spoluobviněného. Stěžovatel se měl vůči spoluobviněnému dopustit přestupku proti občanskému soužití ublížením na cti urážkou podle § 49 odst. 1 písm. a) zákona o přestupcích,³ spoluobviněný přestupku proti občanskému soužití vyhrožováním újmou na zdraví a jiným hrubým jednáním podle § 49 odst. 1 písm. c) zákona o přestupcích. Incident souvisel s parkováním vozidel obou obviněných v blízkosti bydliště stěžovatele.

ÚMČ Praha 4 předvolal oba podezřelé k podání vysvětlení, což stěžovatel učinil dne 12. 2. 2014. Spoluobviněný tak učinil dne 18. 2. 2014 a téhož dne podal vůči stěžovateli návrh na zahájení řízení o přestupku proti občanskému soužití ublížením na cti urážkou.

ÚMČ Praha 4 dopisem ze dne 25. 2. 2014 oznámil oběma obviněným zahájení řízení a nařídil ústní jednání na den 1. 4. 2014. Při něm vyslechl oba obviněné a svědkyni L. V.. Při dalším ústním jednání dne 8. 4. 2014 ÚMČ Praha 4 vyslechl svědky L. R. a V. R..

Na základě provedeného dokazování ÚMČ Praha 4 uznal stěžovatele vinným ze spáchání přestupku proti občanskému soužití ublížením na cti urážkou, uložil mu jako sankci napomenutí a povinnost uhradit náklady řízení ve výši 1.000,- Kč. Řízení vůči spoluobviněnému zastavil podle § 76 odst. 1 písm. c) zákona o přestupcích, tj.

¹ Dopis ze dne 1. 12. 2014, č. j. SZ P4/010399/14

² Oznámení ze dne 29. 1. 2014, č. j. KRPA-39726-2/PŘ-2014-001413

³ Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích

z důvodu, že spáchání skutku, o němž se vedlo řízení, nebylo obviněnému z přestupku prokázáno.⁴

Proti celému rozhodnutí ÚMČ Praha 4 podal stěžovatel odvolání, v němž namítal, že jej ÚMČ Praha 4 uznal vinným ze spáchání přestupku na základě svědecké výpovědi paní L. V., která je družkou spoluobviněného. Její výpověď je proto nevěrohodná. Magistrát odvolání v části týkající se přestupku stěžovatele zamítl a rozhodnutí potvrdil. V části týkající se přestupku spoluobviněného zamítl jako nepřijatelné.⁵ K odvolací námitce stěžovatele uvedl, že jako svědkyně byla družka spoluobviněného poučena podle § 55 správního řádu⁶ o povinnosti vypovídat pravdivě a nic nezamlčet. Dále byla poučena o následcích nepravdivé nebo neúplné výpovědi. Vzhledem k tomu nemá magistrát jen s ohledem na její vztah ke spoluobviněnému důvodnou pochybnost, že by svědkyně vypovídala křivě a nemá za to, že byl důvod její svědecké výpovědi jakkoliv zpochybňovat.

Magistrát ve svém vyjádření k zahájenému šetření⁷ zopakoval argumentaci k posouzení věrohodnosti svědecké výpovědi paní L. V. z odůvodnění svého rozhodnutí.

C - Hodnocení věci zástupcem ochránkyně

Otázkou posouzení věrohodnosti svědecké výpovědi se zabýval Nejvyšší správní soud, který v konkrétním rozhodnutí konstatoval, že *žalovaný vypořádal odvolací námitky stěžovatelky zpochybňující věrohodnost svědkyň shodně jako krajský soud pouze konstatováním, že „výpověď“ svědka učiněná po zákonném poučení o právních následcích nepravdivé nebo neúplné výpovědi, je považována za pravdivou a za důkaz ve smyslu § 55 správního řádu do doby, dokud se neprokáže opak*. Žalovaný však věrohodnost svědkyň podrobněji (zejm. vzhledem ke konkrétním námitkám stěžovatelky) nevyargumentoval, nezabýval se jí ani při hodnocení váhy těchto důkazů, a to dokonce za situace, kdy výpovědi uznal bez dalšího jako důkaz rozhodný.

*Svědecká výpověď je jedním z možných důkazních prostředků a musí být hodnocena jako každý jiný důkaz. Pokud vyjdou najevo okolnosti, které zavdávají pochybnosti o věrohodnosti svědka, je správní orgán povinen tyto okolnosti ověřit. Zvláště stojí-li proti sobě protichůdná tvrzení osob, které zastávají odlišné zájmy, nebo pokud obviněný namítá osobní zájem svědka na výsledku věci.*⁸

Shodují se se závěry Nejvyššího správního soudu v tom směru, že by správní orgán měl vždy zkoumat věrohodnost svědecké výpovědi ve vztahu k předmětu řízení, jeho účastníkům apod. Je sice pravdou, že citovaný rozsudek Nejvyšší

⁴ Rozhodnutí ze dne 5. 5. 2014, č.j. SZ P4/010399/14

⁵ Rozhodnutí ze dne 21. 7. 2014, č.j. S-MHMP 891098/2014

⁶ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

⁷ Dopis ze dne 22. 12. 2014, č.j. S-MHMP 1684856/2014

⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 10. 2014, sp. zn. 8 As 90/2014; dostupný na www.nssoud.cz

správní soud vydal až po skončení řízení v této věci, to však na relevantní argumentaci nic nemění. Nezřídka se stává, že výpovědi svědků se při popisu okolností incidentu výrazně rozcházejí. Správní orgány pak mnohdy řízení mechanicky zastavují s tím, že se nepodařilo obviněnému spáchání skutku prokázat, aniž by blíže zhodnotily provedené důkazy. Na druhou stranu pak automaticky dovozují pravdivost svědecké výpovědi s poukazem na to, že svědci byli podle § 55 odst. 1 správního řádu⁹ poučeni o povinnosti mluvit pravdu a nic nezamlčovat, jako tomu bylo i v tomto případě.

Mám za to, že takový postup popírá zásadu volného hodnocení důkazů,¹⁰ na základě níž by měl správní orgán hodnotit svědeckou výpověď jako každý jiný důkaz zvlášť a dále též v kontextu s jinými důkazy a podklady. **Pokud uznání viny stojí na svědectví osoby blízké účastníku řízení, který má na jeho výsledku opačný zájem, je třeba k posuzování věrohodnosti takové svědecké výpovědi přistupovat s velkou obezřetností. Stejně tak je třeba s rezervou přistupovat ke svědectví osob, které mají k účastníku řízení silně negativní vztah** (např. u svědků, s nimiž obviněný vede sousedský spor). Těžko lze předpokládat, že by se takový svědek dokázal zcela oprostit od vazeb k účastníku řízení (ať už pozitivních, tak negativních).

ÚMČ Praha 4 uznal stěžovatele vinným ze spáchání přestupku toliko na základě svědecké výpovědi družky spoluobviněného. Ta jako jediná zmínila výroky, které měl stěžovatel na adresu spoluobviněného uvést a které spoluobviněný uvedl v návrhu na zahájení řízení. Další svědci sice potvrdili, že k incidentu došlo, nicméně nebyli schopni popsat bližší okolnosti, včetně konkrétních výroků z obou stran. Svědkyně L. R., která incident sledovala z balkónu ze třetího poschodí domu, nicméně konstatovala, že oba obvinění na sebe vzájemně řvali. Naproti tomu družka spoluobviněného neslyšela, že by spoluobviněný stěžovateli vyhrožoval; pouze se podívovala, že někdo takový může mít uniformu dopravního podniku. Mám za to, že tato okolnost spolu s faktem, že se jedná o osobu blízkou vůči spoluobviněnému, zakládá určité pochybnosti o pravdivosti její svědecké výpovědi. **Pokud tedy stěžovatel popřel, že by inkriminované urážky vůči spoluobviněnému použil, a žádný jiný svědek kromě družky spoluobviněného je neidentifikoval, domnívám se, že ÚMČ Praha 4 měl řízení vůči stěžovateli v souladu se zásadou in dubio pro reo zastavit podle § 76 odst. 1 písm. c) zákona o přestupcích. Magistrát pak měl na základě odvolacích námitek stěžovatele výrok rozhodnutí ÚMČ Praha 4 týkající se viny stěžovatele zrušit a věc vrátit k novému projednání.**

⁹ (1) Každý, kdo není účastníkem, je povinen vypovídat jako svědek; musí vypovídat pravdivě a nesmí nic zamlčet.

¹⁰ Viz § 50 odst. 4 správního řádu:

(4) Pokud zákon nestanoví, že některý podklad je pro správní orgán závazný, hodnotí správní orgán podklady, zejména důkazy, podle své úvahy; přitom pečlivě přihlíží ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci.

D - Závěry

Na základě výše popsaných zjištění a úvah jsem ve smyslu ustanovení § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv dospěl k přesvědčení, že se **Úřad městské části Praha 4 dopustil pochybení** spočívajícího v tom, že uznal stěžovatele vinným ze spáchání přestupku proti občanskému soužití ublížením na cti urážkou podle § 49 odst. 1 písm. a) zákona o přestupcích na základě svědecké výpovědi družky spoluobviněného. **Magistrát hlavního města Prahy se dopustil pochybení** spočívajícího v tom, že zamítl odvolání stěžovatele a výrok rozhodnutí ÚMČ Praha 4 týkající se jeho viny potvrdil.

Zprávu o šetření zasílám starostovi městské části Praha 4 a ředitelce Magistrátu hlavního města Prahy a žádám, aby se v zákonné lhůtě 30 dnů od jejího doručení vyjádřili ke zjištěným pochybením. Zpráva shrnuje mé dosavadní poznatky, které mohou být podkladem pro závěrečné stanovisko.

O svých zjištěních a závěrech informuji rovněž stěžovatele.

JUDr. Stanislav K ř e č e k
zástupce veřejné ochránkyně práv